

GLOBALIZAREA EUROPEANĂ , INTEGRAREA, SECURITATEA ENERGETICĂ A ROMÂNIEI

Integrarea europeană reprezintă un proces de lungă durată . El se axează pe asimilarea valorilor europene, integrarea în rețelele economice europene, adaptarea instituțională și realizarea unei bune guvernări.

Important este realizarea unei convergențe între interesul național și cel comunitar. Desigur, apartenența României la NATO și UE impune „constrângeri de alianță” și „mecanisme de integrare” (economic, politic și militar) de care politica externă și de securitate nu poate face abstracție. Interesele naționale tradiționale se vor combina cu cele europene și euroatlantice. În același timp, decidenții de la București trebuie să respecte tratatele și acordurile bilaterale, trilaterale, regionale și internaționale la care sunt parte.

O dezbateră politică de actualitate vizează **Strategia de Securitate Națională a României**. Cu toate acestea, relația dintre securitatea națională, securitatea energetică și strategia de dezvoltare durabilă abia dacă s-a pus în discuție publică. În Occident, orientările strategice prioritare de nivel politico-militar sunt sistematic mediatizate și analizate cu argumente pro și contra. Cultura politică a liderilor și electoratului în orice societate modernă, include în mod obligatoriu teme majore de securitate și diplomație. Cetățenii sunt încurajați să-și asume responsabilități în cadrul angajamentelor externe ale statelor democratice și acționează în aceste state ca factori de presiune asupra nivelului guvernamental. Astfel de comportamente democratice sunt absolut necesare și în România.

În momentul de față, ca document oficial, dispunem de Strategia de Securitate Națională, aprobată de CSAT la 17 aprilie 2006. Aceasta identifică drept *vulnerabilități*: **dependența accentuată de unele resurse vitale greu accesibile**; tendințele negative persistente în plan demografic; nivelul ridicat al stării de insecuritate socială; proporția redusă, fragmentarea și rolul nesemnificativ al clasei mijlocii; insuficienta dezvoltare a

societății civile și a spiritului civic; slăbiciunile infrastructurii strategice; starea precară de sănătate a populației; disfuncționalitățile sistemului de învățământ; organizarea inadecvată a sistemului situațiilor de criză, etc. S-ar mai putea enumera și ritmul lent de recuperare a decalajelor economico-sociale față de UE, calitatea guvernării, decalajul dintre complexitatea problematicii politico-economice actuale și cultura managerială a conducătorilor, slăbiciunea capitalului național, nivelul mediocru al auto-conducerii în cadrul societății, adoptarea preponderent formală a unor valori europene, etc.

Principalele *amenințări* sunt: terorismul internațional; proliferarea armelor de distrugere în masă; conflictele regionale; criminalitatea transnațională organizată; proasta guvernare; amenințări de mediu, etc.

Securitatea națională este definită ca o condiție fundamentală a existenței națiunii și statului român. Politica și strategia de securitate națională figurează printre drepturile imprescriptibile ce derivă din suveranitatea poporului. Securitatea națională se realizează în contextele regionale, euroatlantice și globale.

La categoria *interese naționale fundamentale* figurează: integrarea deplină în structurile euroatlantice; menținerea integrității, unității, suveranității, independenței și indivizibilității statului; economia de piață competitivă; modernizarea radicală a sistemului de educație; creșterea bunăstării generale; afirmarea și protejarea culturii, identității naționale și vieții spirituale.

Scopul Strategiei rezidă în „mobilizarea națiunii” pentru accelerarea proceselor de modernizare și integrare, în vederea construirii unui viitor mai sigur și prosper, într-o democrație matură, consolidată și deplin integrată în comunitatea euroatlantică.

Obiectivele majore se corelează cu promovarea libertăților economice, politice, sociale, a respectului pentru demnitatea umană, cu acțiuni constante de dezvoltare și securitate alături de națiunile aliate și partenerere. Strategia de securitate promovează o atitudine de contracarare pro-activă a riscurilor și amenințărilor, prevenirea conflictelor, managementul eficient al situațiilor de criză, participarea activă la promovarea

democrației și la construcția securității și prosperității în vecinătatea României și în alte zone de interes strategic, etc.

Strategia identifică drept *tendințe* în relațiile internaționale: extinderea democrației și cooperarea instituționalizată; coexistența și confruntarea unor tendințe pozitive majore cu altele care generează amenințări și pericole; **se manifestă conflicte pentru resurse, piețe și ciocniri identitare de natură religioasă, etnică, ideologică și culturală**; mediul internațional de securitate se află într-o perioadă de schimbare rapidă, cu semnale de pericol și de incertitudine; noile amenințări asimetrice amplifică vechile aspecte de insecuritatea ale mediului global; se întrevede construcția unui nou echilibru global în următorii ani; se accelerează procesele de globalizare și integrare regională, dar și procese de fragmentare statală; revigorarea eforturilor statelor de preservare a influențelor lor în dinamica relațiilor internaționale; creșterea ponderii intervenției actorilor non-statali în această dinamică.

În concluzie, lumea este complexă, dinamică și turbulentă; confruntarea definitorie se poartă între valorile democrației și totalitarismului, ultimul corelat uneori cu terorismul internațional.

Strategia de Securitate națională evidențiază că România trebuie să joace un rol de importanță majoră în procesul de definire și implementare a politicilor stabilizatoare, de cooperare și asistență de securitate ale NATO și UE în Europa de Sud-Est și de Est, precum și în Caucazul de Sud, Orientul Mijlociu și regiunea caspică.

Dat fiind proximitatea geografică și conexiunile regionale, interesul primordial al României în spațiile balcanice și ponto-caspice* constă în democratizarea, dezvoltarea economică, stabilitatea și orientarea spre integrarea europeană.

Aflată la frontiera de Est a UE și NATO, România are interesul major de a se învecina cu state stabile, democratice și prospere, deoarece acestea mențin pacea și buna înțelegere în relații, creează comunități pluraliste și au un comportament predictibil în

---

* În momentul actual, în Zona Litigiuă Mării Negre stau față în față cele mai mari forțe politico-militare ale lumii (NATO, UE, F. Rus.). Acumulări deosebite de forțe militare sunt înregistrate în Asia de Est și în Zona Golfului (vezi *Lumea 2007*, CTEA, București, 2007).

domeniul securității. Pe acest fundal, Strategia pune accent pe construirea unui regim de securitate și prosperitate în zona Mării Negre.

România consideră că regiunea Mării Negre este un spațiu geopolitic deschis comunității democratice internaționale, în cadrul căruia se pot manifesta plenar statele aliate, parteneri și prieteni. În acest scop, ea promovează activ ideea necesității definirii și implementării unei *Strategii euroatlantice pentru regiunea Mării Negre*, înănd cont de experiența abordării concertate NATO-UE în procesul de stabilizare din Europa de Sud-Est și nevoia unui echilibru apt să favorizeze aspirația democratică a statelor, să preîntâmpine agravarea riscurilor și amenințărilor și să contribuie activ și eficient la soluționarea conflictelor, stărilor de tensiune și disputelor.

Un rol important în cadrul procesului de cooperare la Marea Neagră trebuie să revină *dimensiunii economice* a cooperării și pentru sprijinirea demersurilor de integrare europeană ale R. Moldova. În același timp, România va desfășura o politică externă și de cooperare economică marcată de pragmatism și de folosire a instrumentelor oferite de formatele bilaterale și multilaterale pentru participarea la proiectele economice cu impact major în consolidarea democrației, securității și stabilității.

Eforturile vor viza, cu prioritate, **dezvoltarea coridoarelor energetice și de transport capabile să conecteze economic și comercial regiunea pontică la statele comunității euroatlantice și să permită o valorificare superioară a potențialului oferit de porturile maritime și fluviale din regiune, concomitent cu o atenție sporită acordată protecției mediului și restabilirii echilibrului ecologic al Mării Negre.**

Regiunea Mării Negre este un conector de importanță primordială situat pe coridorul ce leagă comunitatea euroatlantică (în calitate de furnizor de securitate și consumator de energie) de arealul strategic Orientul Mijlociu – Regiunea Caspică – Asia Centrală (în calitate de furnizor de energie și consumator de securitate). Din punct de vedere energetic, regiunea Mării Negre este principalul spațiu de tranzit și – într-o măsură importantă – o sursă majoră pentru energia ce se consumă în Europa. Prognozele întrevăd posibilitatea creșterii substanțiale a ponderii sale în următoarele decenii, fapt ce

îi confer un rol crucial în securitatea energetică a Europei.

Din punct de vedere al politicii și securității energetice, remarcăm noile abordări oficiale după 2005-2006. Astfel, în 2005 s-a elaborat un document intitulat **Politica energetică a României în perioada 2006-2009**. Guvernul a pregătit ulterior un Proiect de Strategie energetică pentru perioada 2007-2020 (2025), aprobat la 5 septembrie 2007. Trebuie remarcat, din capul locului, că acest document guvernamental a fost aliniat principalelor scopuri și obiective energetice ale UE.

Autorii Strategiei energetice apreciază că sistemul energetic național are o serie de *vulnerabilități (deficiențe)*, cum ar fi: instalații de producere, transport și distribuție a energiei parțial învechite și depășite tehnologic, cu consumuri și costuri mari de exploatare mari; instalații și echipamente utilizate pentru exploatarea lignitului uzate moral și fizic, cu costuri ridicate de exploatare și performanțe scăzute.

Se adaugă lipsa echipamentelor pentru implementarea tehnologiilor performante în sectorul de extracție a huilei și o eficiență energetică redusă pe lanțul producție-transport-distribuție-consumator final. De asemenea, sectorul de producere a energiei electrice este organizat pe filiere tehnologice mono-combustibil. Companiile miniere nu sunt, în general, performante.

Există și o capacitate redusă de cercetare-dezvoltare-diseminare în sectorul energetic și cel minier. Lipsesc o strategie clară privind modernizarea sistemelor de alimentare cu energie termică din sisteme centralizate, în condițiile opțiunilor crescânde ale populației pentru încălzirea individuală a locuințelor în mediul urban. Multe dintre unitățile de producere a energiei electrice nu respectă cerințele privind protecția mediului din Uniunea Europeană, alinierea la aceste cerințe necesitând fonduri importante.

Se impun eforturi serioase pentru internalizarea costurilor de mediu și pentru dezafectarea unităților miniere. Sunt rămășiți în urmă în angajarea desfacerii producției de carbune pe termen mediu și lung pe baza unor contracte care să garanteze cantitățile și prețurile. Se consumă foarte mult timp pentru dezvoltarea de noi capacități de

produc ie a c rbunelui i uraniului.

Concomitent, se eviden iaz sporirea dependen ei de importurile de petrol i gaze naturale, de i România î i asigur din resurse interne 60% din necesarul de materii prime. Rezervele exploatabile economic de i ei, gaze naturale i uraniu sunt tot mai limitate. Pre urile externe la hidrocarburi pe pie ele interna ionale sunt volatile (se apropie de 100 dolari barilul la petrol).

La nivel european, pot ap rea efecte negative asupra concuren ei în sectorul energetic datorit tendin elor de concentrare din industria energetic . În interior, se prefigureaz cre terea cererii de energie în contextul relans rii economice.

Acestor vulnerabilit i li se adaug : lipsa unor instrumente fiscale eficiente pentru sus inerea programelor de investi ii în eficien a energetic , utilizarea resurselor regenerabile i dezvoltarea serviciilor energetice; blocarea activit ii de exploatare a huilei ca urmare a nerestructur rii financiare a operatorului; blocarea activit ii de exploatare a lignitului ca urmare a lipsei unei reglement ri specifice care s asigure valorificarea în interes de utilitate public a rezervelor de lignit cu o dreapt i just desp gubire a de in torilor de terenuri; selec ia, re inerea i motivarea în condi ii de pia liber a capitalului uman necesar implement rii strategiei i oper rii în siguran a sistemului energetic na ional; modific ri semnificative ale nivelului apei în Dun re, datorit schimb rilor climatice, care conduc la neasigurarea apei de r cire la amplasamentul Cernavod pentru func ionarea în siguran a dou unit i nucleare-electrice; poten ialul limitat al resurselor na ionale de uraniu, ceea ce conduce la neacoperirea necesarului de uraniu natural din resurse interne pentru func ionarea a dou unit i nucleare-electrice la Cernavod , începând cu anul 2017 (resursele s-ar epuiza în 2017).

Totu i, se contureaz i oportunit i pentru dezvoltarea energeticii, deoarece: România are o pozi ie geografic favorabil pentru a participa activ la dezvoltarea proiectelor de magistrale pan-europene de petrol i gaze naturale; existen a pie elor fizice i financiare de energie, precum i accesul la pie e regionale de energie electric i

gaze naturale, cu oportunități de realizare a serviciilor de sistem la nivel regional; climatul investițional este atractiv atât pentru investitorii străini, cât și autohtoni, inclusiv în procesul de privatizare a diferitelor companii aflate în prezent în proprietatea statului; se înregistrează creșterea încrederii în funcționarea pieței de capital din România, ceea ce permite listarea cu succes la Bursă a companiilor energetice; liberalizarea totală a piețelor de energie și gaze naturale în anul 2007; crearea de oportunități crescute de investiții în domeniul eficienței energetice și al resurselor energetice regenerabile neutilizate; accesarea Fondurilor Structurale ale UE pentru proiecte în domeniul energiei; existența unui important sector hidroenergetic capabil să furnizeze volumul necesar de servicii tehnologice de sistem; experiența îndelungată și existența unor infrastructuri pentru exploatarea resurselor energetice primare interne, bazate pe carbuni și uraniu; depistarea unor noi perimetre cu rezerve considerabile de lignit și de uraniu.

Scopul declarat al Strategiei energetice constă în asigurarea a anumitei independențe energetice în contextul dezvoltării durabile a României și a Uniunii Europene.

Securitatea aprovizionării, ca obiectiv central, presupune: menținerea suveranității naționale asupra resurselor primare de energie și respectarea opțiunilor naționale în domeniul energiei.

În conformitate cu prevederile Constituției României, bogățiile de orice natură ale subsolului, apele cu potențial energetic valorificabil, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental fac obiectul exclusiv al proprietății publice. Se va urmări reducerea treptată a dependenței de resurse energetice primare din import și menținerea unui echilibru între importul de resurse și utilizarea rezervelor naționale pe baze economice și comerciale.

De asemenea, se va acționa pentru: diversificarea și consolidarea, în cadrul stabilit la nivel european, a relațiilor de colaborare cu țările producătoare de hidrocarburi, precum și cu cele de tranzit; diversificarea surselor de aprovizionare și dezvoltarea

rutelor de transport; încheierea de contracte pe termen lung pentru gaze naturale din import pentru a diminua riscurile de întrerupere a furnizării, cu respectarea regulilor concurențiale; realizarea de contracte pe termen lung pentru furnizorii interni de cărbune care să le asigure acces la piețele financiare, cu respectarea regulilor concurențiale; stimularea investițiilor în domeniul exploatarea rezervelor de gaze naturale, prin încurajarea identificării de noi câmpuri și valorificarea maximă a potențialului; abordarea, în comun cu statele membre ale UE, a problemelor referitoare la protecția infrastructurii critice din sistemul energetic în lupta împotriva terorismului; punerea în valoare de noi perimetre pentru exploatarea lignitului și a uraniului care să asigure cererea după anul 2015-2017; creșterea nivelului de adecvare al rețelei de transport prin dezvoltare și modernizare în concept de rețea inteligentă (smart grid) și cu respectarea cerințelor UCTE/ ETSO.

Obiectivul *dezvoltării durabile* în energetică va impune: promovarea producerii energiei pe bază de resurse regenerabile, astfel încât consumul de energie electrică realizat din resurse regenerabile de energie electrică să reprezinte 33% din consumul intern brut de energie electrică al anului 2010, 35% în anul 2015 și 38% în anul 2020.

Se va încuraja stimularea investițiilor în îmbunătățirea eficienței energetice pe întregul lanț: resurse – producție – transport – distribuție – consum. Promovarea utilizării biocombustibililor lichizi, biogazului și a energiei geotermale se va apropia de standardele europene.

Se vor susține mai serios activitățile de cercetare-dezvoltare și diseminare a rezultatelor cercetărilor aplicabile. Simultan, se va avea în vedere reducerea impactului negativ al sectorului energetic asupra mediului înconjurător prin utilizarea tehnologiilor curate.

Obiectivul *ridicării nivelului de competitivitate* va reclama: continuarea dezvoltării și perfecționarea mecanismelor piețelor concurențiale pentru energie electrică, gaze naturale și servicii energetice; extinderea activității operatorului pieței angro de energie electrică din România la nivel regional, participare activă la realizarea

pie ei regionale de energie și a pie ei unice europene; liberalizarea în condiții tehnice controlate de siguranță în alimentare a tranzitului de energie și asigurarea accesului permanent și nediscriminatoriu la rețelele de transport și interconexiunile internaționale (creșterea capacității de interconexiune de la circa 10% în prezent la 15-20% la orizontul anului 2020); continuarea procesului de restructurare, creșterea profitabilității și privatizării în sectorul energetic (privatizarea se va realiza atât cu investitori strategici, cât și prin listarea pe piața de capital); continuarea procesului de restructurare pentru sectorul de lignit în vederea creșterii profitabilității și accesului pe piața de capital; creșterea competitivității minelor de huilă prin asigurarea ajutorului de stat conform directivei CE nr. 1402/2002.

La mijlocul anului 2007, în contextul reexaminării problemelor energetice în țară și în UE, autoritățile române au decis să retragă de la privatizare câteva companii „strategice” de producție, transport și distribuție. Se argumenta că România nu trebuie să devină total dependentă de marile companii străine în materie de energie, tendință remarcată și în Germania, Franța, Cehia, Ungaria, Polonia etc. În septembrie 2007, s-au exprimat puncte diferite de vedere asupra viitorului energiei la nivelul executivului. Guvernul ar dori să creeze un „mare campion energetic”, de tip **CEZ** și în țara noastră. Președintele Traian Băsescu a afirmat, la 25 septembrie că este adeptul privatizării complexelor energetice Turceni, Rovinari, Mintia (care asigură 30% din energie); statul ar trebui să rămână acționar majoritar la Transelectrica, Transgaz, Romgaz, Conpet și Oil Terminal. Miniștrii R. Berceanu și V. Vosganian au susținut, la rândul lor, că statul ar fi pierdut „enorm” din privatizările energetice mai vechi. La 5 octombrie, premierul C. Popescu-Trișoreanu a anunțat că România va finaliza reactoarele 3 și 4 de la Cernavodă și va construi o nouă centrală nucleară, o mare termocentrală și, poate, o hidrocentrală la Dunăre. Și companiile **ENEL**, **Petrom SA**, **E.ON**, **Mittal Steel** au proiecte energetice de amploare.

Strategia post-aderare a României la Uniunea Europeană din vara 2007 subliniază că, „în mod natural”, România se va îndrepta spre dezvoltarea economică

durabil , obiectiv global asumat i de Uniunea European . Drumul urmat are nevoie de continuarea reformelor structurale cu impact asupra utilizarii resurselor naturale, în general, și a celor energetice, în special, accentuarea măsurilor de consumare eficientă a acestora, finanțarea proiectelor de trecere la resurse alternative nepoluante.

În domeniul surselor de energie se va avea în vedere continuarea diversificării mix-ului energetic, prin promovarea mai accentuată a surselor regenerabile și nucleare și intensificarea preocupărilor pentru creșterea eficienței energetice pe întreg lanul producție – transport – distribuție – utilizator final.

O aplicare constructivă a Tratatului Comunității Energetice în regiunea Europei de Sud-Est poate să ofere o bună șansă României de a-și întări poziția strategică în regiune, din perspectiva stabilității energetice, poziției generatoare de resurse care să finanțeze cercetările din domeniile resurselor alternative, conservării resurselor clasice și protecției mediului înconjurător.

Fundamentarea funcționării și amplasării Burselor Regionale de Energie la București ar conferi României rolul de lider în crearea unui mediu concurențial pentru tranzacționarea energiei electrice obținute din resurse clasice și tot mai mult din resurse alternative (nuclear, eolian, solar etc.).

Luând în considerare dezideratul UE de implementare a unei politici comune în domeniul energetic – deși în acest sector competențele naționale sunt foarte extinse, iar instrumentele comunitare sunt, într-o oarecare măsură, limitate – guvernul român își manifestă din nou adevărată încredere în aderarea la Cartea Verde europeană din martie 2006.

Acestea se axează pe: definitivarea pieței interne de energie; creșterea securității în alimentare, inclusiv prin introducerea unor mecanisme de solidaritate între statele membre; sporirea gradului de diversificare a producției de energie; asigurarea unei abordări comune a problematicii schimbărilor climatice; stimularea inovării și cercetării în domeniul energetic; abordarea problematicii energetice, în afara Uniunii, cu o „singură voce”. În Cartea Verde se subliniază însemnătatea României de stat de tranzit a hidrocarburilor pe direcția Est-Vest.

În Strategia post-aderare a României la UE evidențiază necesitatea securității aprovizionării. România va trebui să acționeze conjugat atât pe plan intern – prin utilizarea rațională și creșterea eficienței consumului resurselor existente, explorarea unor noi surse, asigurarea stocurilor strategice – cât și pe plan extern, prin consolidarea parteneriatelor cu țările producătoare (din zona Mării Caspice și a Asiei Centrale, cât și din alte regiuni, cum este Nordul Africii).

Se au în vedere și participarea activă în realizarea potențialului deosebit de tranzit energetic al Mării Negre și asigurarea unei activități susținute a portului Constanța. Deosebit de important va fi realizarea proiectelor de tranzit al hidrocarburilor prevăzute să traverseze România (Nabucco, PEOB).

În egal măsură, România va participa la consolidarea și asigurarea funcționalității pieei europene de energie, care va asigura competitivitatea companiilor spre standardele europene și prețuri adecvate la consumatori. Liberalizarea pieei europene de energie, inclusiv prin separarea patrimonială, va asigura necesarul de investiții în infrastructură. De asemenea, interconectarea va face posibilă tranzacționarea transfrontalieră și va asigura integrarea la nivelul pieei unice.

România se află într-un stadiu avansat în transpunerea legislației europene în domeniul liberalizării pieei de energie. Cu toate acestea, România trebuie să realizeze eforturi susținute în implementarea acestora, asigurarea investițiilor în modernizarea infrastructurii învechite și realizarea interconexiunilor cu țările vecine. Funcționarea eficientă și competitivă a pieei naționale de energie și conectarea la pieele vecine va permite României să își definească o poziție strategică în regiune și să joace un rol activ în aplicarea prevederilor Tratatului Comunității Energetice în sud-estul Europei.

Asigurarea protecției mediului reprezintă alt obiectiv major al politicii energetice europene, la care România va trebui să se ralieze. La nivel european s-au stabilit cu ocazia Consiliului European din martie 2007, câteva obligații în acest sens: promovarea surselor regenerabile de energie, domeniu în care România și-a asumat prin aderarea la UE importante angajamente; creșterea consumului de biocarburanți;

creșterea eficienței energetice. Pentru aceste domenii, România va beneficia de importante sume alocate în cadrul Programelor Operaționale Sectoriale.

Va trebui ca România să-și consolideze sectorul de cercetare și inovare în domeniul energiei regenerabile, al eficienței energetice și al protecției mediului și să participe activ la programele europene conexe. România are un potențial important de resurse regenerabile, pe care va trebui să-l realizeze.

De asemenea, carbunele va continua să joace un rol important în mix-ul energetic național, ceea ce impune asigurarea consumului acestuia în condițiile protecției mediului, prin participarea la eforturile de dezvoltare a tehnologiilor de ardere curată a carbunelui și a captării și stocării emisiilor de dioxid de carbon rezultate în urma arderii.

*

* *

Integrarea în Uniunea Europeană – ca și admiterea în NATO – reprezintă o opțiune crucială pentru România. Din punct de vedere politic și al securității naționale, România se aliază comunității euroatlantice, cu toate avantajele, responsabilitățile și costurile reclamate de acest demers istoric. Este, evident, mult prea devreme pentru a analiza complet consecințele integrării în UE, cu accent pe integrarea energetică și a industriei petroliere. Însă câteva concluzii preliminare se impun.

- Negocierile de preaderare s-au suprapus cu etapa decisivă a procesului de remodelare a economiei românești. Situația în sine nu a adus beneficii deosebite, deoarece remodelarea economică în sine s-a realizat destul de târziu și sub o puternică presiune și supraveghere internațională. Aceasta se explică în parte și avantajele minore (sub 1 miliard euro) obținute de

statul român în cazul privatizării **Petrom***.

De exemplu, compania rival **MOL**, din Ungaria, care a fost restructurată și modernizată de guvernul de la Budapesta înainte de 2004, a ajuns să valoreze astăzi peste 12 miliarde euro. Modernizarea **Petrom** anterior anilor 2003-2004 ar fi oferit posibilități de valorificare a activității sale peste nivelul modest al prețului oferit de OMV. Exemple de acest fel sunt desigur numeroase.

- Înainte de aderarea la UE, pe piața petrolieră și a produselor petroliere au avut prioritate interesele politice. Adeseori, profiturile petroliere au fost întrebuințate de stat pentru „cheltuieli social-electorale”. Privatizarea **Petrom** s-a realizat cu o companie europeană, controlată tot de stat (OMV-Austria). Guvernul de la București a pierdut astfel un instrument politic esențial în definirea orientărilor energetice în cadrul UE.

- Marile privatizări îndelung amânate din diverse motive înainte de 2004 – și efectuate sub presiune externă ulterior – s-au soldat cu restructurări economice și perturbări serioase în mediul social. Situația din minerit este elocventă în acest sens.
- În procesul de preaderare a ieșit în evidență și slăbiciunea capitalului românesc. Obligat de regulamentele UE să facă față concurenței occidentale, fără protecția statului, capitalul românesc a pierdut controlul asupra economiei. Astăzi, în industria petrolieră, capitalul străin domină detestat (pentru prima dată în istoria modernă a României). Pozitiv rămâne totuși faptul că statul a menținut încă un control larg asupra proprietății resurselor naturale.
- Arareori, în anii 2000-2006, preaderarea a fost însoțită de transfer de tehnologie înaltă, creșterea competitivității, îmbunătățirea managementului. **Rompetrol** și **Petrotel-Lukoil** fac, în linii mari, excepție de la regulă. La **Petrom**, procesul de re tehnologizare abia a

---

* În toamna anului 2007, s-a remarcat tendința **OMV-Petrom** de a transfera însemnate investiții de mediu în sarcina statului român.

demarat.

- Transformări notabile s-au consemnat pe piața autohtonă a muncii. Peste 2 milioane de români lucrează acum în UE. Ca urmare, pe piața muncii a început să se resimtă îndeosebi nevoia de specialiști. Pe de altă parte, reducerea numerică a forței de muncă active amenință sistemul de stat de pensii.
- Nici o analiză obiectivă nu poate exclude influența factorilor internaționali (economiei sau politici) asupra pieței petrolului din România. Dintre toate aceste influențe, reținem impactul asupra combustibililor de pe piața românească. Tot la influențe externe putem înregistra și consecințele nu întotdeauna pozitive ale disputelor politico-economice dintre UE, F. Rus și SUA pentru dezvoltarea industriei petroliere în România; asemenea dispute afectează prețurile și circuitele de transport ale materiilor prime spre România și uneori blochează accesul la resurse și piețe petroliere avantajoase.
- Fără doar și poate, aderarea la UE are însă și numeroase fațete pozitive. În primul rând, s-a stabilizat și eficientizat mediul de afaceri. În egal măsură, România a primit, în numai câțiva ani, investiții directe de 30 miliarde euro; alte 30 miliarde sunt așteptate din partea UE, dar guvernul dovedește o slabă capacitate de absorbție a fondurilor structurale. Pe de altă parte, s-a aliniat la standardele europene legislația economică, politică și socială.

Economia a cunoscut o creștere constantă de 5-6% anual. Salariile și veniturile populației au sporit considerabil, iar rata inflației a scăzut sub 8-9%. Desigur, persistă o îngrijorare în legătură cu deficitele de cont curent și comercial.

- Concomitent, piața petrolieră a început să fie modernizată, consolidată și diversificată. A sporit numărul de benzinării cu standarde europene. S-au introdus combustibili care respectă standardele UE. S-au modificat unii

parametrii de productivitate și organizare eficientă a muncii. A crescut considerabil – dar încă insuficient – parcul auto, în ansamblu, cererea internă (și externă). Totodată, s-a ridicat cuantumul exporturilor petroliere. Astăzi, România are perspective de a se transforma într-un adevărat centru energetic al Europei de Sud-Est.

- Experiența apreciază îndeosebi: **deschiderea piețelor petroliere; eliminarea controlului politic asupra prețurilor; privatizarea marilor companii cu firme puternice pe plan internațional etc.**
- Perfecțiuni notabile s-au înregistrat în fiscalitate, inflație, reducerea arrieratelor etc.
- Capacitatea administrativă rămâne, totuși, sub nivelul mediu european.
- La fel, nivelul de trai – în ciuda ameliorării lui constante – se plasează mult sub media europeană.
- Un handicap al UE rezidă în întârzierea înregistrată în domeniul politicii energetice comune. Dacă piața europeană a produselor petroliere beneficiază, în ansamblu, de reglementări de calitate și de funcționare, în plan extern, Uniunea trebuie să facă față presiunilor importante de pe piața internațională. Lipsa unei securități energetice la nivelul UE se reflectă negativ și asupra securității noastre energetice.

Cu toate acestea, pe moment, România are o situație energetică relativ stabilă față de alte state vecine; în perspectivă, însă, se impun măsurile interne, externe și corelate cu UE pentru ca relativa dependență energetică de astăzi să nu se transforme – în condițiile unui consum nerațional de produse – într-o dependență drastică.

Grupul de analiză și prognoză PSV